

Nr 279.

Av herr **Mogård m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1949/50 till Stockholms och Göteborgs högskolor.

Den högskola i Stockholm, som grundades 1877 och fick examensrättigheter 1904, har efter en blygsam start så småningom vuxit ut till allt större omfattning och allt större betydelse för svensk bildning och kultur. Uppbyggnaden av detta lärosäte skedde länge så gott som helt tack vare enskildas mecenatskap. Inflationen, räntenivåns sänkning, de minskade utsikterna att nu för tiden erhålla donationer, de ständigt stegrade kostnaderna för forskningen och särskilt den naturvetenskapliga forskningen samt kraven på lärarstabens utvidgning i takt med studentantalets och forskningens ökning ha emellertid nödgat högskolan att vända sig till staten och Stockholms stad för att medelst kontinuerligt stöd kunna bli i stånd att fullfölja och allt efter behov utvidga sin verksamhet.

Stockholms högskolas snabba utveckling har uppenbart dikterats av ett växande behov av akademisk undervisning och forskning i huvudstaden just i de discipliner som högskolan företräder, nämligen de naturvetenskapliga, juridiska och humanistiska. Det har visat sig att vårt land både behöver och dragit stor nytta av att det vid sidan av de bägge gamla lärosätena i Uppsala och Lund funnits en läroanstalt i Stockholm, liksom i Göteborg. Uppbyggnaden och utvecklingen av högskolorna i Stockholm och Göteborg har också kunnat ske utan att universiteten i Uppsala och Lund därför hämmats i sin expansion; tvärtom ha även dessa under senare år i hög grad på ett verkligt glädjande sätt både utvidgats och upprustats. Förvisso måste det betraktas som en stor vinning för vårt kulturella liv att den akademiska undervisningen i hithörande fack kunnat uppdelas på fyra lärosäten. I annat fall skulle vi ej ha kunnat undvika uppkomsten av två jätteuniversitet med dubblingar av professurer och utan att totalkostnaderna torde ha blivit mindre; jätteuniversitetet är dessutom något som ur undervisningssynpunkt inte kan ha varit önskligt och som man i Norge och Danmark genom grundandet på sistone av nya universitet varit angelägen att komma ifrån.

Skapandet av en högskola i Stockholm för de juridiska och filosofiska ämnena har varit så mycket naturligare, som högskolan inom sina arbetsområden fyller uppgiften såsom förbindelseled emellan huvudstadens många fackskolor och kulturella institutioner. Man behöver härvid för naturvetenskapernas del blott peka på behovet av samarbete med olika tekniska fackskolor och institutioner när det gäller teoretisk forskning, liksom på tillgången

till institutioner som naturhistoriska riksmuseet, Bergianska trädgården, Nobelstiftelsen, Sveriges geologiska undersökning, meteorologiska centralanstalten etc. Inom den humanistiska fakulteten representera riksarkivet, statens historiska museum, de nordiska och etnografiska museerna, nationalmuseum, de utrikespolitiska och ryska instituten, Drottningholmsteaterns bibliotek etc. ovärderliga källor för studier och forskning. För de juridiska studierna liksom för de samhällsvetenskapliga erbjuder det till huvudstaden koncentrerade domstols- och förvaltningslivet utomordentligt rika tillfällen till direkta forskningskontakter och praktisk åskådningsundervisning.

Stockholms högskolas uppgifter angåvos till en början vara vad man skulle kunna kalla för en kulturakademis. Man ville skapa ett centrum för bildningsintresset och kultursträvandena utan att avgörande avseende fästes vid examina och förutbildning. Även sedan högskolan fått examensrättigheter och den vetenskapliga utbildningen blivit tyngdpunkten i högskolans verksamhet har högskolan fullföljt denna sin tradition. Högskolan har alltså i mån av resurser — vilka under senare år av angivna skäl dock blivit allt knappare — sökt samarbeta med folkliga bildningsorganisationer. Särskilt har högskolan haft en mission att fylla när det gällt fortbildningen för de allt flera särskilt i förvaltningen, skolväsendet, det enskilda förvärvslivet eller organisationerna, som känt ett behov att avlägga examina eller bedriva forskning eller följa undervisningen i något visst ämne. I vissa ämnen torde ungefär hälften av de studerande på »lågstadiet» inneha anställning vid sidan av studiearbetet. Före tillkomsten av doktorand- och licentiatstipendierna hade de allra flesta av dem, som studerade för licentiatexamen eller skrevo på en doktorsavhandling, samtidigt förvärvsarbete. I åtskilliga fall har förvärvsarbetet varit så pressande för dem, att de inte måttat med uppgiften att avlägga den eftersträvade examen, men den tid, som de dock ägnat åt studier, har likväl i de flesta fall säkerligen inte varit bortkastad. För Stor-Stockholms miljonbefolkning fullgör Stockholms högskola en av sina för samhället och särskilt förvaltningen allra betydelsefullaste uppgifter, när den möjliggör denna fortbildning för alla dem, som redan vunnit en anställning.

Högskolan har aldrig uppställt några rigorösa tillträdesregler för dem, som utan studentexamen vilja följa den akademiska undervisningen, och har haft mycket gott utbyte härav. I detta hänseende har högskolan i vår tid, då kravet på utbildningens demokratisering vunnit allmänt stöd, att fullfölja även sin traditionella friare linje.

Omfattningen och betydelsen av Stockholms högskolas undervisningsverksamhet skall här belysas med några siffror.

Med hänsyn till de höga terminsavgifterna vid Stockholms högskola, vilka göra det svårt att effektivt indriva dessa och vilka många studerande söka undslippa att betala under de terminer då de ej tentera, lämnar det i student-

katalogen redovisade antalet studerande föga vägledning, enär detta antal är alldeles för lågt. Av större värde för en jämförelse med Uppsala och Lunds universitet äro siffrorna för antalet nyinskrivna under höstterminerna:

	Ht 1945	Ht 1946	Ht 1947	Ht 1948
Uppsala	564	532	596	645
Lund	438	372	460	444
Stockholm	589	498	589	676

Sammanlagt inskrevos under de fyra höstterminerna i Stockholms högskola 2 352 eller mer än i Uppsala (2 337) och Lund (1 714). Endast 1946, under de exceptionellt goda konjunkturerna med stora möjligheter till förvärvsarbete, låg Stockholms högskola påtagligt under Uppsala universitet. Vid jämförelsen mellan dessa siffror bör beaktas, att desamma för Uppsalas och Lunds vidkommande inbegripa även teologer och medicinare, medan Stockholms högskola blott har juridiska och filosofiska fakulteter.

Trots att Stockholms högskolas humanistiska fakultet saknat och alltjämt saknar vissa ämnen har sammanlagda antalet examina vid Stockholms högskola under perioden 1 september 1942—31 maj 1948 i juridiska och filosofiska fakulteterna varit större än vid de båda statsuniversiteten. Detta framgår av följande tablå:

	vid Stockholms högskola						
	1942— 1943	1943— 1944	1944— 1945	1945— 1946	1946— 1947	1947—	
Filosofie licentiatexamen	30	36	36	33	50	33	218
Filosofisk ämbetsexamen	42	75	59	50	52	39	317
Filosofie kandidatexamen	100	112	121	114	111	136	694
Statsv.-filosofisk examen	7	5	7	7	8	9	43
Juris licentiatexamen	1	1	2	1	1	2	8
Juris kandidatexamen	92	100	92	110	83	80	557
Statsv.-juridisk examen	10	17	13	19	9	19	87
Distriktsåklagarexamen	—	—	—	46	6	34	86
	282	346	330	380	320	352	2 010
	vid Uppsala universitet						
Filosofie licentiatexamen	15	28	37	31	46	56	213
Filosofisk ämbetsexamen	62	74	84	70	100	123	513
Filosofie kandidatexamen	74	97	138	128	153	162	752
Statsv.-filosofisk examen	—	—	3	6	6	4	19
Juris licentiatexamen	—	—	1	—	—	3	4
Juris kandidatexamen	46	73	54	48	61	83	365
Statsv.-juridisk examen	3	3	3	5	3	5	22
Distriktsåklagarexamen	—	—	—	—	—	—	—
	200	275	320	288	369	436	1 888

	vid Lunds universitet						
	1942— 1943	1943— 1944	1944— 1945	1945— 1946	1946— 1947	1947— 1948	
Filosofie licentiatexamen	17	25	23	28	25	35	153
Filosofisk ämbetsexamen	52	75	77	81	77	111	473
Filosofie kandidatexamen	61	99	102	125	95	147	629
Statsv.-filosofisk examen	1	5	3	6	6	6	27
Juris licentiatexamen	—	—	1	1	—	—	2
Juris kandidatexamen	31	40	49	49	51	50	270
Statsv.-juridisk examen	—	9	10	11	7	15	52
Distriktsåklagarexamen	—	—	—	—	—	—	—
	162	253	265	301	261	364	1 606

Till denna tablå skall endast knytas den reflexionen, att den lilla nedgången vid Stockholms högskola under det sista året i antalet examina sannolikt beror på att de studerande i Stockholm till följd av de fördyrade levnadskostnaderna alltmer ägnat sig åt samtidigt förvärvsarbete och därigenom fördröjts i sina examina. — Särskilt må den höga siffran för juridiska examina i Stockholm uppmärksammas — sammanlagt ha från 1907 t. o. m. 31 maj 1948 där avlagts 31 juris licentiatexamina, 2 360 juris kandidatexamina och 439 kansliexamina.

Ytterligare förtjänar det att framhållas att Stockholms högskola i allt större utsträckning samlar studerande även från andra delar av landet än som innefattas i begreppet Stor-Stockholm. För några år sedan representerade dessa studerande enligt en då gjord undersökning ungefär 25 procent av högskolans studentkår. Bland 647 nyinskrivna i fjol höstas, om vilka uppgifter föreligga, hade 290 eller 46 procent avlagt studentexamen vid andra läroverk än Stor-Stockholms. Även om någon fortlöpande undersökning visande de studerandes hembygd ej gjorts och man alltså inte vet om 1948 års siffror återspegla en blott tillfällig företeelse, är det dock uppenbart att högskolan inte har enbart en lokal förankring och att högskolan — trots dess prekära ekonomiska läge med därav följande brist på lärarkrafter, lokaler och forskningsresurser, för att inte tala om bostadsbristen i Stockholm — i stigande omfattning mottager studerande från landet runt.

Vi ha velat anföra dessa uppgifter för att ge riksdagens ledamöter en klar bild av Stockholms högskola och vad inom denna steg för steg byggts upp under den tid, då högskolan varit en fri stiftelse. Propositionen nr 163 angående anslag för nästa budgetår till bl. a. Stockholms högskola innebär, såsom vi tolkat den, att Kungl. Maj:t utan reservation understryker denna högskolans betydelse för den högre undervisningen och forskningen samt är beredd att i konsekvens därmed tillsammans med Stockholms stad under de närmaste åren framlägga förslag om högskolans upprustning till paritet med statsuniversiteten. Denna plan kom också till uttryck i ecklesiastik-

ministerns uttalande i andra kammaren härförliden, då han såsom de aktuellaste och angelägnaste uppgifterna just nu inom den högre undervisningen uppställde särskilt färdigbyggandet av högskolorna i Stockholm och Göteborg. Den föreliggande propositionen, vilken är att betrakta som den första etappen i denna planmässiga upprustning, innehåller också flera för högskolan och dess befattningshavare betydelsefulla vinningar eller utfästelser. Sålunda skall högskolan få tre nya professorer, varjämte två andra professorer stabiliserats; en del nya lärartjänster skola inrättas; särskilt för de humanistiska ämnena ha övningsanslagen förbättrats; högskolan har fått löfte om att under nästa läsår börja inflyttningen i f. d. tekniska högskolans lokaler och ett föreläggande att redan i vår göra upp en plan för behövliga byggnader och deras inbördes angelägenhetsgrad; slutligen ha åtskilliga löner reglerats uppåt, samtidigt som professorerna skola komma i åtnjutande av samma provisoriska lönetillägg och pensionsförmåner som professorerna vid statliga läroanstalter. För högskolan betyda alla dessa förslag en mycket avsevärd förbättring.

Emellertid har även högskolan blivit lidande på att statens och Stockholms övertagande av dess finansiering kommit att infalla under nuvarande ekonomiska situation med dess genomgående anslagsrestriktioner. Många av högskolans allra mest trängande önskemål och behov har regeringen inte ansett det möjligt att nu tillgodose. Det bör framhållas, att det enligt fakulteternas mening återhållsamma staförslag, som högskolan efter en av högskolan själv enligt myndigheternas föreläggande verkställd kraftig reduktion framlade, slutade på ett belopp, som med över en miljon kronor översteg den anslagssumma, som regeringen nu förelagt riksdagen. Således ha alla nybyggnadsfrågor skjutits på framtiden, trots att de nuvarande byggnaderna delvis äro ej blott för små utan även i tekniskt hänseende efterblivna och dessutom i ett understundom mindervärdigt skick.

I för handen varande situation ha vi givetvis full förståelse för det statsfinansiella läge, som nödgat regeringen att endast i begränsad mån kunna tillgodose högskoleundervisningens intressen. Vi anse oss inte heller kunna ifrågasätta eller föreslå någon avsevärd rubbning av regeringens planer utan nöja oss nu med att ta fasta på regeringens utfästelser till kommande år. På några punkter finna vi emellertid behovet så trängande starkt, att vi rörande dessa vilja föreslå tilläggsanslag utan att anslagsplanen därför kan anses bli rubbad. Våra nedanstående yrkanden äro uteslutande påfordrade av undervisningens eller forskningens oundgängligaste krav, och vi avstå sålunda i allt väsentligt från att inom de olika ämnena ingå på behovet av personell eller annan upprustning.

Terminsavgifterna. Sedan länge har det för högskolan framstått som ett av de angelägnaste och mest behjärtansvärda önskemålen att de nuvarande terminsavgifterna till högskolan måtte kunna slopas eller i vart fall sänkas

till ett minimum. Departementschefen medger också att terminsavgifterna vid högskolan äro höga. De uppgå inklusive obligatoriska studentkårsavgifter till 250—312 kronor per år, vilket saknar motsvarighet för övriga fakultetsstuderande i landet. De höga avgifterna vid tekniska högskolan äro inte helt jämförbara, då studietiden vid denna högskola genomsnittligt är lägre än vid Stockholms högskola och tekniska högskolan dessutom under senare år erhållit en för svenska förhållanden enastående upprustning. Representanter för studentkåren ha vid en uppvaktning för departementschefen hemställt, att i årets proposition såsom en förberedelse till terminsavgifternas fullständiga slopande skulle föreslås att grundavgifterna (30 kronor per termin) borttagas. Detta skulle medföra en ökning av anslagssumman med i runt tal 130 000 kronor. Även om detta nu ej låte sig göra är det synnerligen angeläget att förslag framlägges för 1950 års riksdag om terminsavgifterna, så att likställighet i detta hänseende med statsuniversiteten vinnes. Detta måste betraktas som den naturliga inledningen till de planerade studentsociala åtgärderna. Lösningen av denna fråga skulle utgöra ett led i de högre studiernas demokratisering, och vi finna densamma så angelägen och väsentlig att vi föreslå att årets riksdag måtte göra ett direkt uttalande i denna riktning.

Docentstipendier. Departementschefen har föreslagit antalet docentstipendier till sju i naturvetenskapliga, fyra i juridiska och nio i humanistiska fakulteten. I förhållande till statsuniversitetens stipendieantal innebär detta antal, bortsett från den juridiska fakulteten, blott inemot en fjärdedel. Med hänsyn till att de flesta nuvarande docenter vid Stockholms högskola äro knutna till olika kulturella eller vetenskapliga institutioner eller äro läroverkslärare föreligger för närvarande långtifrån samma behov av docentstipendier som i Uppsala och Lund. Det antal, som propositionen upptar, innebär emellertid en icke obetydlig nedsättning av vad högskolan föreslagit även i det reviderade staförslaget. Begränsningen har främst motiverats med att antalet aspiranter på docentstipendier ej skulle vara större än vad som motsvaras av de föreslagna sammanlagt 20 stipendierna. Enligt den undersökning, som nu gjorts vid högskolan, torde emellertid i vår eller under nästa budgetår flera sådana avhandlingar vara att emotse, vilka sannolikt leda till docenturer. Detta gäller både för den naturvetenskapliga och den humanistiska fakulteten. Under denna tid komma sålunda de flesta av dem, som 1947 tilldelats doktorandstipendier, att bli färdiga och disputerat. Då varje docentstipendium upphjälper undervisningen vid högskolan och då det måste vara ett allmänt intresse att unga och framstående vetenskapsmän vid Stockholms högskola erhålla större möjligheter att fortsätta sina forskningar föreslå vi att antalet docentstipendier ökas för naturvetenskapliga fakulteten från sju till nio och för humanistiska från nio till tolv. Också med detta antal finns det risk för att stora ämnen ej kunna beredas biträde av docentstipendiater, även om

sökande finnas. Tillsammans belöper sig denna ökning av stipendiernas antal till 61 000 kronor.

Departementschefen anför att han inte velat ta ställning till frågan om stipendiernas anknytning till vissa ämnen och ämnesgrupper, fastän dessa i propositionen äro uppställda såsom knutna till vissa ämnen. Vi vilja understryka detta uttalande, vilket enligt vår mening bör få så tolkas att om särskilda skäl föreligga två docentstipendier kunna förordnas i ett och samma ämne. En sådan tolkning måste stå i bästa överensstämmelse med docentstipendiernas primära syfte, nämligen att utbilda forskare för fortsatt vetenskaplig verksamhet. Som ett dylikt särskilt skäl bör få gälla om ett ämne är synnerligen arbetstyngt och mer än en högt kvalificerad docent finnes. Så är för närvarande fallet t. ex. med litteraturhistorien, som vid högskolan är ett av de största ämnena men endast har en professor och en docentstipendiat mot två professorer och minst en docentstipendiat vid varje statsuniversitet.

Ombyggnaden av institutet för organisk kemi och biokemi. För närvarande pågår en såsom alldeles nödvändig igångsatt partiell ombyggnad av institutet för organisk kemi och biokemi. Arbetet går från källare till tak i den berörda delen av institutionen. För ombyggnaden har byggnadstillstånd efter sedvanlig behovsprövning beviljats. Planenligt beräknas för arbetets fullföljande och avslutande ett belopp av 70 000 kronor. Något anslag för arbetets fortsättande har emellertid inte beviljats; departementschefen har med beklagande konstaterat att den anslagsram, med vilken han haft att räkna, inte lämnat utrymme för några av de byggnadsarbeten, vilka högskolan ansett mest skyndsamt påkallade. Utan att nu vilja ta upp några andra av dessa byggnadsarbeten finna vi det dock högeligen irrationellt, om den påbörjade partiella ombyggnaden av den biokemiska institutionen måste avbrytas. Utom att detta måste bli till stort avbräck för den vetenskapliga forskningen måste det även leda till en fördyring av arbetet. Inte minst av statsfinansiella skäl förorda vi därför att 70 000 kronor beviljas för detta ombyggnadsarbets fullföljande.

Tredje amanuenser inom naturvetenskapliga fakulteten. Den inskränkning av lärarkrafter — laboratorer, assistenter och amanuenser — som högskolestyrelsens staförslag underkastats, kommer att i några av de naturvetenskapliga ämnena göra det svårt att anordna vissa för studenterna nödvändiga elementära kurser. Detta kursbehov har bedömts så viktigt att vi föreslå att såsom en tillfällig anordning antalet tredje amanuenser ökas från åtta till tolv. Tillhoppa betyder detta i anslag 4 800 kronor.

Materiel. Departementschefen har nedsatt posten för materiel från det i högskolans sista staförslag upptagna beloppet å 491 218 kronor till 336 000 kronor. Nedsättningen har huvudsakligast gått ut över den humanistiska fakultetens ämnen, som likväl i jämförelse med de nuvarande förhållandena

tillerkännas en förbättring. Däremot komma vissa naturvetenskapliga ämnen att få det sämre än hittills, trots att materielanslagen varit mycket knappt tillmätta. Departementschefen har härvid följt högskolestyrelsen, som vid sina nödtvungna strykningar inte observerade att vissa institutioner enligt dess sista statförslag tvärtemot avsikten sattes på denna indragningsstat. För att komma upp till samma materielanslag som i innevarande års högskolestat behöva nedanstående institutioner följande tillskott (se propositionen s. 75):

	kronor
Astronomiska institutet	1 100
Botaniska institutet	1 587
Geografiska institutet	3 960
Geologiska institutet	700
Institutet för organisk kemi och biokemi	1 700
Institutet för oorganisk och fysikalisk kemi	1 800
Matematiska institutet	500
Mekaniska institutet	250
Mineralogiska institutet	550
Zootomiska institutet	275

I avrundat tal betyder denna mellanskillnad 12 400 kronor. Då det inte torde ha varit statsmakternas mening att i denna del — lika litet som i någon annan del — nu åstadkomma en försämring och då de naturvetenskapliga institutionerna äro i högsta grad beroende av tillgången till materiel föreslå vi att det obetecknade materielanslaget höjes med 12 400 kronor.

Engångskostnader för materielanskaffning. Det av högskolan i dess slutliga förslag till 97 600 kronor reducerade anslaget till engångskostnader för materiel har i propositionen sänkts till 40 000 kronor. Kanslern har vitsordat högskolans stora behov av att förnya och utöka sin uppsättning av instrument och apparatur. Särskilt inom kemien är detta behov pressande. Även med beaktande av de statsfinansiella skälen finna vi en höjning av anslagen till 60 000 kronor för forskningens skull av nöden.

Engelska språket. Beträffande ett av de humanistiska ämnena, nämligen engelskan, synes läget vara så allvarligt att en förstärkning av lärarkrafterna förefaller oundgänglig. Antalet studerande i detta ämne uppgår för närvarande till inte mindre än omkring 300. För detta efter svenska förhållanden enastående höga lärjungeantal upptar propositionen en professur, en docentstipendiat och en lektor jämte ett kursanslag å 5 000 kronor. I och för sig innebär detta en tacknämlig förbättring, men åtminstone under höstterminen i år torde någon docentstipendiat ej finnas att tillgå, enär den ende nu disponible docenten uppehåller professuren under vakans. Arbetsbördan är för professorn så orimlig att den förutvarande innehavaren främst med hän-

visning till denna nyligen mottagit kallelse till annat lärosäte. För de hundratalst studerandena äro olägenheterna lika påfallande; någon större personlig kontakt mellan professor och lärjungar är under dylika omständigheter otänkbar. För professorn är ett arvode för anställande av en biträdande stilträttare vid skrivningarna högeligen motiverat för att hans arbetsbörd skall kunna lättas. Vidare vore det behöfligt med ytterligare en lektor, helst amerikansk, vilken måhända enligt sedvanliga villkor kan erhållas genom samarbete med Uppsala, där även en sådan lektor finnes, eller eventuellt genom amerikanskt stöd. Även ett tillfälligt anslag till fonetisk materiel skulle vara en verksam hjälp vid undervisningen. Då dessa anslagsbehov ej i förväg kunna specificeras föreslå vi att ett förstärkningsanslag å tillsammans 8 000 kronor anvisas för undervisningen i engelska språket att för här angivna ändamål utgå efter kanslerns beprövande.

Psykotekniska institutet. Psykotekniska institutets behov av ökat stöd i dess socialt betydelsefulla, nyskapande verksamhet skall här ej beröras, då institutets anslagsfråga gjorts till föremål för en särskild motion.

Personlig forskningsprofessur åt nobelpristagaren von Hevesy. Sedan snart ett tiotal år tillbaka har den ungerske kemiprofessorn, nobelpristagaren G. von Hevesy vistats som flykting i Sverige och därvid mestadels arbetat som vetenskaplig medarbetare på institutet för organisk-kemisk forskning vid högskolan. För två år sedan ingav högskolans styrelse till Kungl. Maj:t en framställning om personlig professur åt honom. Framställningen har icke föranlett annan åtgärd än att professor von Hevesy från naturvetenskapliga forskningsrådet beviljats ett forskningsunderstöd motsvarande en professorslön. Om denne nobelpristagares eminenta kapacitet behöva vi inte här orda. Enligt vår mening bör det land, som fått sig det stora ansvaret för utdelningen av nobelprisen anförtrott, känna det såsom en nationell förpliktelse att i de exceptionella fall, då tillfällen därtill kunna yppa sig, bereda utländska mottagare av dessa pris en ställning värdig deras kvalifikationer. Så skedde på sin tid med professor Bárány, vilken erhöi en professur vid Uppsala universitet. Vi föreslå därför att professor von Hevesy tilldelas en personlig forskningsprofessur vid högskolan. Då vi förutsätta att han åtminstone under ytterligare något år kan erhålla liknande forskningsunderstöd som hittills torde hans förordnande till professor ej behöva belasta nästa års budget. Med hänsyn till professor von Hevesys ålder (63 år) kan ett eventuellt framtida statsanslag till lön åt honom sträcka sig endast över en kortare följd av år. Ett riksdagsbeslut om inrättande av denna personliga professur kan rimligen ej få några prejudicerande verkningar utom i fråga om nobelpristagare.

Vissa mekaniker m. fl. I propositionen har även den tekniska personalen vid den naturvetenskapliga fakulteten inplacerats i det statliga lönesystemet. Samtidigt ställes en förnyad prövning av denna personals svårbedömbara

löneställning i utsikt. Att i detalj ingå på skäligheten av de föreslagna löneplaceringarna är för oss här ej görligt. Stor tveksamhet har uppenbarligen i vissa fall rått bland myndigheterna. Vi vilja understryka, att flera inom denna personal ha att utföra synnerligen krävande och kvalificerade uppgifter. Deras ersättande vid eventuell avgång skulle kunna vålla vederbörande institutioner de största svårigheter och bekymmer. Högskolans styrelse har också i vissa fall givit dem en högre löneställning än de nu få enligt lönenämndens principer. Visserligen skall ingen av de nuvarande tjänst innehavarna få lägre inkomst än som nu utgår, men de förlora dock möjligheten till den löneklassuppflyttning och det förbättrade pensionsunderlag, varmed de räknat. Även om några för staten bindande utfästelser icke kunnat göras av högskolan, kunna särskilt några inom denna personal — verkmästarna och institutionsvakmästarna vid fysiska institutionen och vid institutet för oorganisk och fysikalisk kemi samt preparatorn vid institutet för experimentell zoologi — anse att de tillbakasatts, med risk för att de söka sig till annat mera värlövat arbete. Utan att man nu berör den föreslagna löneplaceringen synes det oss med hänsyn till föreliggande omständigheter skäligt att de fem angivna befattningshavarna i avvaktan på den nya utredningen måtte erhålla ett personligt tillägg, motsvarande skillnaden mellan styrelsens och regeringens förslag. Såsom framgår av en tablå, vilken skall överlämnas till utskottet, rör sig hela beloppet för nästa budgetår om ca 2 700 kronor.

Än en gång betonande att vi ej velat vädja till riksdagen i nuvarande läge om tillgodoseende av andra behov för högskolan än dem som vi funnit vara de mest oomtvistligt trängande hemställa vi,

att riksdagen vid behandlingen av propositionen 163 måtte besluta

1. att anvisa till Stockholms högskola ytterligare 178 900 kronor till ovan närmare angivna ändamål;

2. att besluta att inrätta en personlig forskningsprofessur i kemi vid högskolan för nobelpristagaren G. von Hevesy; samt

3. att hemställa hos Kungl. Maj:t om sådant förslag till nästa års riksdag angående terminsavgifterna vid högskolan att dess studerande i detta hänseende bli likställda med statsuniversitetens.

Stockholm den 2 april 1949.

<i>Bertil Mogård.</i>	<i>Georg Branting.</i>	<i>Harald Nordenson.</i>
<i>S. G. W. Wahlund.</i>	<i>Karl Wistrand.</i>	<i>Nils Herlitz.</i>
<i>Ulla Lindström.</i>	<i>Ebon Andersson.</i>	<i>John Bergvall.</i>
<i>Ewald Johannesson.</i>	<i>Valter Åman.</i>	